

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Шпирна Владислав Геннадійович, 1990 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2016 році Полтавську державну аграрну академію та здобув ступінь спеціаліста за спеціальністю «Агрономія», здобув кваліфікацію «агроном», аспірант кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Полтавського державного аграрного університету, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Агрономія.

Разова спеціалізована вчена рада створена відповідно до наказу ректора Полтавського державного аграрного університету від 26 травня 2026 року №185 у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради -	Микола МАРЕНИЧ , доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету
Рецензентів -	Максим КУЛИК , доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету Марина ПІЩАЛЕНКО , кандидат сільськогосподарських наук, доцент, професор кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету
Офіційних опонентів -	Микола ПАТИКА , доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри фітопатології ім. акад. В.Ф. Пересипкіна Національного університету біоресурсів і природокористування Володимир МАТЮХА , доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, в.о. завідувача лабораторії захисту рослин ДУ Інституту зернових культур НААН України

на засіданні «03» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Шпирні Владиславу Геннадійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Ефективність використання пробіотичних препаратів та бішофіту у біологізації системи захисту пшениці озимої» за спеціальністю 201 Агрономія.

Дисертацію виконано у Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник – завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Писаренко Павло Вікторович.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація написана українською мовою та викладена на 231 сторінці комп'ютерного тексту, що включає: вступ, огляд літератури, вибір напрямків досліджень, загальну методику та основні методи досліджень, результати досліджень, висновки, пропозиції виробництву, список використаних джерел та додатки. Робота ілюстрована 36 таблицями, 25 рисунками та містить 7 додатків. Список літератури нараховує 319 джерел. Дисертація відповідає п.6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Кабінетом Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

За результатами дисертаційних досліджень опубліковано 20 наукових праць, серед яких 2 монографії у співавторстві, 6 статей у наукових фахових виданнях, 3 статті у виданнях, що індексуються наукометричною базою Scopus, 9 матеріалах і тезах конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Публікації у закордонних наукових виданнях які внесені до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science:

1. Pysarenko P., Samojlik M., Taranenko A., Lavrinenko I., Shpyrna V. Efficiency of Probiotic Application for the Remediation of Contaminated Soils in Agroecosystems. *Ecological Engineering and Environmental Technology*. 2023. 24 (6). P. 94–99 <https://doi.org/10.12912/27197050/168085> (40 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, написання статті).

2. Pysarenko P., Samojlik M., Galytska M., Dychenko O., Shpyrna V., Lastovka V., Husinsky D., Zhylin O. Using of probiotics and associated formation water as a basic fertilizer. *Journal of Ecological Engineering*. 2025. 26 (5). P. 301–309 <https://doi.org/10.12911/22998993/201384> (40 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, написання статті).

3. Pysarenko P., Samojlik M., Taranenko A., Taranenko S., Mostoviak I., Berezovskyi A., Dychenko O., Shpyrna V., Zhylin O., Oliynyk A. Microbiological Evaluation of Biodegradation Processes of Solid Waste in Reclaimed Landfills. *Rocznik Ochrona Środowiska*. 2025. Volume 27. P. 354-360 <https://ros.edu.pl/index.php?id=1577&lang=en> (40 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, написання статті).

Публікації в наукових фахових виданнях України:

4. Pysarenko P. V., Samoilik M. S., Dychenko O. Yu., Lastovka V. P., Husynskyi D. V., Shpirna V. H. Estimation of resource-ecological safety in the region: methodical and methodological aspects. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 136. Частина 2. С. 322-326 <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.136.2.41> (35 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, узагальнення, написання статті).

5. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Диченко О. Ю., Шпирна В. Г., Ластовка В. П., Гусинський Д. В. Використання супутньо-пластової води та бішофіту як екологічнобезпечного засобу захисту рослин в посівах пшениці озимої. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 141. Частина 2. С. 243-251 <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.141.2.32> (35 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, узагальнення, написання статті).

6. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Диченко О. Ю., Ластовка В. П., Гусинський Д. В., Шпирна В. Г., Жилін О. С. Використання пластової мінералізованої води та бішофіту як некореневого підживлення на посівах сільськогосподарських культур. *Scientific Progress & Innovations*. 2025. № 1. Том 28. С. 50-54 <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.01.09> (40 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, узагальнення, написання статті).

7. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Диченко О. Ю., Жилін О. С., Шпирна В. Г. Механізм дії пластової мінералізованої води на культурні рослини і бур'яни. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2025. Випуск 2 (47). <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2025-2.17> С. 124-131 (35 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, узагальнення, написання статті).

8. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Тараненко А. О., Галицька М. А., Шпирна В. Г., Жилін О. С. Покращання якості органічних добрив за рахунок використання пробіотиків та бішофіту *Аграрні інновації*. 2025. Вип. 30. С. 128-134 <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.30.19> (40 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, аналіз та узагальнення, написання статті).

9. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Диченко О. Ю., Шпирна В. Г., Жилін О. С., Грищенко О. С. Комплексне використання пробіотичних препаратів та бішофіту в агросистемах. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка* №3 (48), 2025. С. 79-85. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2025-3.10> (30 % авторства, проведення досліджень, отримання експериментальних даних, аналіз та узагальнення, написання статті).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Писаренко П. В., Шпирна В. Г., Олійник А. О., Жилін О. С. Оцінка еколого-економічної ефективності очистки техногенно забруднених агроценозів.

Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти : матеріали VI міжнар. наук.-практ. інтернет – конф., м. Полтава, 21 грудня 2022 р. Полтава, 2022. С. 52-55.

11. Писаренко П. В., Шпирна В.Г. Використання пробіотичних препаратів та бішофіту у біологізації системі захисту агрофітоценозу. *Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку* : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 25 травня 2023 р. Полтава, 2023. С. 12-17.

12. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Жилін О. С., Шпирна В. Г. Відновлення якості поливної води в контексті сталого функціонування агроecosystem. *Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти* : матеріали VII міжнар. наук.-практ. інтернет – конф., м. Полтава, 13 груд. 2023 р. Полтава, 2023. С. 103-108.

13. Писаренко П. В, Самойлік М. С., Шпирна В. Г. Використання біологічних методів захисту рослин в контексті формування сталих агроecosystem. *Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку* : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 27 травня 2024 р. Полтава, 2024. С. 8-15.

14. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Галицька М. А., Олійник А. О., Шпирна В.Г. Формування комплексної системи відновлення техногенно забруднених агроценозів на локальному рівні. *Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти*. матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 12 грудня 2024 року, Полтава, 2024. С. 87-92.

15. Писаренко П. В., Шпирна В. Г. Покращення фітосанітарного стану посівів пшениці озимої за допомогою бішофіту. *Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку*: матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 23 травня 2025 р. Полтава, 2025. С. 23-26.

16. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Шпирна В. Г., Жилін О. С. Фітотоксична оцінка використання біологічних методів очистки ґрунтів сільськогосподарського призначення, забруднених внаслідок воєнних дій. *Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти*: матер. VIII Всеукр. наук.-практ. заоч. конф., м. Київ, 17 травня 2025 р. Київ: МДУ, 2025. С. 124-127 (отримання експериментальних даних, аналіз та узагальнення, написання тези).

17. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Шпирна В. Г., Жилін О. С. Комплексне використання пробіотичних препаратів та бішофіту в агросистемах. *Achievements of Science and Applied Research: Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference*. May 19-21, 2025. Dublin, Ireland, 2025. С. 14-18.

18. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Жилін О. С., Шпирна В.Г. Використання бішофіту в посівах пшениці озимої. *Science and Information Technologies in the Modern World: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference*. May 21-23, 2025. Athens, Greece. С. 40-43.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

19. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Жилін О. С., Шпирна В. Г. Теоретико-методологічні засади сталого функціонування агроєкосистем в контексті продовольчої та екологічної безпеки України : монографія. Полтава: ПДАУ, 2025. 388 с.

20. Писаренко П. В., Самойлік М. С., Шпирна В. Г., Жилін О. С. Наукові засади відновлення техногенно порушених земель сільськогосподарського призначення в умовах воєнних дій в Україні: монографія. Полтава: ПДАУ, 2025. 312 с.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Патика Микола Володимирович, професор кафедри фітопатології ім. акад. В.Ф. Пересипкіна Національного університету біоресурсів і природокористування, доктор сільськогосподарських наук, професор.

1. При вивченні впливу бішофіту на мікроценоз ґрунту відповідно до визначеної у дисертації методики були закладені експериментальні ділянки. У даному контексті виникає питання, чи не є більш доцільним вивчення саме еколого-трофічних груп мікрофлори ризосфери озимої пшениці, адже це більше характеризує об'єкт дослідження?

2. У розділі 4.1 зазначені представники найбільш поширених та шкодочинних фітопатогенних бактерій, які були використані у якості тест-культур. На нашу думку, доцільним було б включити і базальний бактеріоз (*P. syringae* pv. *atrofaciens*), який є одним із найпоширеніших бактеріозів пшениці в Україні.

3. При дослідженні мікроценозу ґрунту вивчався вплив тільки бішофіту. У той же час чи не є доцільним розширити дане дослідження щодо комплексного впливу пробіотиків та бішофіту?

4. На нашу думку, враховуючи проведені дослідження у розділі 3, назву даного розділу доцільно було б розширити на «Агроєкологічні особливості дії бішофіту на фізико-хімічні й біологічні показники ґрунту та на культурні рослини і бур'яни», що більш повно відображає зміст даного розділу.

5. У розділі 4 представлено результати визначення фунгіцидної активності пробіотичних препаратів та встановлено, що досліджені пробіотичні препарати не пригнічують ріст тест-культур грибів. У подальшому наведено результати вивчення чутливості фітопатогенних бактерій та грибів до комплексного

використання суміші пробіотичних препаратів (розведення 1:100) та бішофіту (розведення 1:10). На нашу думку доцільно розширити вивчення даного питання з точки зору варіювання концентрацій даної суміші з метою уточнення найбільш ефективної її дози.

6. Таблиці у дисертаційній роботі та додатках до неї не завжди оформлені згідно вимог.

7. Таблицю 4.14 у розділі 4 не вірно названо, адже характеризується урожайність пшениці озимої, тому її слід переназвати «Урожайність пшениці озимої в різні роки при використанні різних технологій захисту рослин».

8. Потребує уточнення, чому дослідження еколого-трофічних груп мікрофлори проводили саме на 15 добу внесення бішофіту у ґрунт.

9. Потребує також пояснення, чи залежали результати дослідження щодо використання запропонованої суміші у системі захисту пшениці озимої від кліматичних умов періоду дослідження, адже мікробні препарати при незаперечній екологічній доцільності їх застосування мають такий недолік, як нестабільність їх дії в певних кліматичних умовах.

10. Другий абзац на стр. 60 необхідно завершити.

Матюха Володимир Леонідович, в.о. завідувача лабораторії захисту рослин ДУ Інституту зернових культур НААН України, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

При аналізі літературних джерел автором значна увага приділяється біологічним методам захисту рослин. У той же час у польових дослідженнях проводиться порівняння запропонованої технології захисту рослин із контролем та хімічними методами (дослід 2 - гербіцид Дезормон 600; дослід 3 - протруєння насіння Голден Супер з використанням гербіциду Дезормон 600 по всходам). Разом з тим, не доцільно порівняти запропоновану технологію захисту озимої пшениці із іншими біологічними методами захисту?

1. Також є питання щодо вибору гербіциду для порівняння з запропонованою технологією. Чим обумовлений даний вибір?

2. У 3 розділі (п.3.3) розглядається вплив бішофіту на фізико-хімічні властивості ґрунту. Причому дані по структурному стану (табл. 3.10) та хімічних показниках ґрунту (табл. 3.11) є усередненими за три роки. При цьому відсутня динаміка по роках, що ускладнює розуміння, чи не призводить використання бішофіту до засоленості ґрунту та не погіршує його структурний стан у накопичувальному ефекті?

3. Також потребує пояснення питання, чому урожайність пшениці озимої не залежала від погодно-кліматичних умов року вирощування, адже фактично отримано однакові показники кожного року.

4. На нашу погляд, у розділі 2 доцільно було б навести характеристику ґрунтів місць проведення дослідів, а саме не тільки СФГ «СКІФ», але і СФГ «СТЕРХ» (де були апробовані результати дослідження).

5. У назві розділу 5 (стр. 165) наявна орфографічна помилка, зокрема вислів «..та бішофітуу біологізації ...» треба замінити на «..та бішофіту у біологізації ...». Також у роботі зустрічаються інші орфографічні помилки.

6. У роботі зустрічаються невірно виконані переноси частин речення. Не можна розривати позначення або скорочене слово: 150 л/га, 52% та ін.

7. У розділі 4.3 охарактеризовано використання бішофіту в посівах пшениці озимої. Фітотоксичність бішофіту для бур'янів, які засмічують посіви пшениці озимої визначена для грициків звичайних, талабана польового, суріпиці звичайної, осоту рожевого. Чим обумовлений даний вибір, адже перелік бур'янів, які засмічують посіви пшениці озимої є значно ширшим?

8. У розділі 5 економічна ефективність вирощування пшениці озимої в залежності від технології захисту рослин приведена по роках. Чи не доцільно у роботі привести усереднені дані, а дані по окремих роках винести у додатки?

9. Також робота значно виграла б якщо у дослідях були враховані попередники, адже це дозволило б значно точніше оцінити вплив досліджуваних факторів.

Кулик Максим Іванович, професор кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

1. При дослідженні мікробіологічної активності ґрунту доцільно провести кореляцію із ґрунтово-кліматичною характеристикою району дослідження.

2. У розділі 3 приведено аналіз зміни фізико-хімічних показників ґрунту при використанні бішофіту, при чому виникає питання, чому саме нітрати, хлориди та сірка, а також деякі важкі метали (ртуть, мідь, свинець, цинк, кадмій) досліджувалися? Як обґрунтовується даний вибір?

3. Також потрібно відмітити, що у роботі розглянуто тільки один альтернативний гербіцид - Дезормон 600. Чим обумовлений даний вибір?

4. Таблиці у дисертаційній роботі та додатках до неї не завжди оформлені згідно вимог.

5. Деякі джерела, наведені у списку використаної літератури, оформлено з неточностями.

Піщаленко Марина Анатоліївна, професор кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

1. В розділах дуже багато цифрового матеріалу, і він важко сприймається. Можливо, варто було б описати в розділах тільки ті показники, що Ви рекомендуєте, а інші винести в додатки.

2. У розділ 2 приводиться хімічний склад Полтавського бішофіту. При цьому виникає питання щодо уточнення місця та дати відбору проб, а також вміст та склад органічної складової.

3. Слід відмітити, що у дисертації по тексту трапляються поодинокі граматичні помилки, неprinципові технічні неточності та орфографічні помилки, які пов'язані з оформленням роботи, але вони ні в якій мірі не зменшують наукової цінності та значення виконаної роботи

Під час рецензування дисертаційної роботи виникли деякі запитання, які необхідно пояснити здобувачу:

1. Досить цікаві отримані результати щодо використання суміші пробіотику та бішофіту як протруювача на посівах пшениці озимої. Скажіть, чи взагалі можливо відмовитись від застосування гербіцидів у посівах пшениці озимої?

2. У Ваших дослідах які були попередники та чи відіграє це роль на рекомендовану технологію захисту пшениці озимої?

3. Враховуючи результати щодо дії суміші бішофіту та пробіотиків на мікробний ценоз ґрунту, чи можливо у подальшому її використовувати для відновлення техногенно забруднених ґрунтів?

4. Чи проводилися дослідження щодо безпечності бішофіту для застосування в агроecosистемах?

Маренич Микола Миколайович, директор ННІ АСЄ, професор кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Шпирні Владиславу Геннадійовичу

ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство
за спеціальністю 201 Агрономія

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Микола МАРЕНИЧ